

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Факультет педагогіки та психології

Кафедра історії

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор із науково-педагогічної роботи
О.А. Кузнецова

28 серпня 2020 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЕТНОЛОГІЯ (ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗДОБУТКИ)**

Ступінь магістра

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 032 Історія та археологія

Освітньо-професійна програма: «Історія та археологія»

2020-2021 навчальний рік

Розробник: Хрящевська Людмила Михайлівна, доцент кафедри, кандидат історичних наук, доцент (Хрящевська Л. М.)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри історії

Протокол № 1 від «26» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри (Рижева Н. О.)

«26» серпня 2020 р.

Анотація: Важливою тенденцією розвитку сучасної української науки є її інтеграція у глобальний інтелектуальний простір. Вона, у свою чергу, є неможливою без опанування вітчизняними дослідниками ідей, теорій та концепцій, які визначають напрямки розвитку наукового знання у світі. У зв'язку з цим надзвичайно важливим є вивчення студентами історичного досвіду міжнародної кооперації українських учених, їхніх зусиль щодо модернізації та удосконалення теоретико-методологічної бази наукових досліджень. Показовий приклад у цьому відношенні становить українська етнологія другої половини XIX - перших десятиліть XX ст., яка завдяки самовідданій праці багатьох дослідників досягла найвищих європейських стандартів, у тому числі й у сфері теоретичної підготовки фахівців та аналітичного рівня наукових праць. Предметом вивчення навчальної дисципліни є: етнологічні наукові центри українських земель, які входили до складу Російської імперії та СРСР із європейським науковим середовищем, праці українських етнологів, а також методологічні принципи, на які вони спиралися у контексті розвитку світової етнологічної думки, наукові школи в українській етнології другої половини XIX ст. - 20-х рр. XX ст. Вивчення навчальної дисципліни «Етнологія (теоретико-методологічні здобутки)» доцільно організувати в єдиному контексті з тематикою вивчення дисциплін «Загальна та українська етнологія», «Тенденції розвитку сучасної етнологічної науки», «Український фольклор», «Етносоціальні дослідження в етнології», «Культурологія та ін.

Ключові слова: тенденції, розвиток, етнологія, теоретико-методологічні дослідження, наукові школи, модернізація., концепції.

Summary: An important trend in the development of modern Ukrainian science is its integration into the global intellectual space. It, in turn, is impossible without the mastery of domestic researchers of ideas, theories and concepts that determine the direction of development of scientific knowledge in the world. In this regard, it is extremely important for students to study the historical experience of international cooperation of Ukrainian scientists, their efforts to modernize and improve the theoretical and methodological basis of research. An illustrative example in this regard is the Ukrainian ethnology of the second half of the XIX - first decades of the XX century, which thanks to the dedicated work of many researchers has reached the highest European standards, including in the field of theoretical training and analytical level of scientific works. The subject of study of the discipline are: ethnological research centers of Ukrainian lands, which were part of the Russian Empire and the USSR with a European scientific environment, the work of Ukrainian ethnologists, as well as methodological principles on which they relied in the context of world ethnological thought, scientific schools in Ukrainian ethnology second half of the XIX century. - 20s pp. XX century The study of the discipline "Ethnology (theoretical and methodological achievements)" should be organized in a single context with the study of disciplines "General and Ukrainian ethnology", "Trends in modern ethnological science", "Ukrainian folklore", "Ethnosocial research in ethnology", "Cultural etc.

Key words: trends, development, ethnology, theoretical and methodological research, scientific schools, modernization., concepts

1. Опис навчальної дисципліни
Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступень	Характеристика навчальної дисципліни
		<i>Денна форма навчання</i>
Кількість кредитів – 5	Галузь знань: 03 Гуманітарні науки	Нормативна
Індивідуальне науково-дослідне завдання – Опрацювати етнографічні джерела та виділити наукові школи в українській етнології на початку ХХ ст.	Спеціальність: 032 Історія та археологія Освітня програма: Історія та археологія	Семестр
Загальна кількість годин - 150		1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: <u>I семестр</u> аудиторних – 6 год. самостійної роботи студента – 6,4 год.	Ступінь: магістра	Лекції
		24
		Практичні, семінарські
		26
		Самостійна робота
http://moodle.mdu.edu.ua/my/index.php		100
		Вид контролю: I семестр - залік

Мова навчання – українська

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання(30% /70%): I семестр ДФН: 50 год. – аудиторні заняття, 100 год. – самостійна робота.

Заочна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступень	Характеристика навчальної дисципліни
		<i>Заочна форма навчання</i>
Кількість кредитів – 5	Галузь знань: 03 Гуманітарні науки	Нормативна
Індивідуальне науково-дослідне завдання – Опрацювати етнографічні джерела та виділити	Спеціальність: 032 Історія та археологія Освітня програма: Історія та археологія	Семестр

наукові школи в українській етнології на початку ХХ ст.		
Загальна кількість годин - 150	Ступінь:магістра	1-й
		<i>Лекції</i>
		6
		<i>Практичні, семінарські</i>
		10
		<i>Самостійна робота</i>
		134
http://moodle.mdu.edu.ua/my/index.php		Вид контролю: I семестр -залік

Мова навчання – українська

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для заочної форми навчання: 16 год. – аудиторні заняття, 134 год. – самостійна робота (7%/93%).

2. Мета, завдання навчальної дисципліни та результати навчання

Мета курсу: відповідно до теоретико-методологічних підходів та особливостей опрацьовувати етнографічні джерела, виділяти наукові школи в українській етнології другої половини XIX ст. – 20-х рр. XX ст.

Завдання курсу: дослідити взаємозв'язки етнологічних наукових центрів українських земель, які упродовж другої половини XIX ст. – 20-х рр. XX ст. входили до складу Російської імперії та СРСР, із європейським науковим середовищем. Ознайомити студентів з працями етнологів, а також методологічними принципами, на які вони спиралися в контексті розвитку світової етнологічної думки.

Передумови для вивчення дисципліни: вивчення навчальної дисципліни «Етнологія (Теоретико-методологічні здобутки)» доцільно організувати в єдиному контексті з тематикою вивчення дисциплін «Загальна етнологія», «Українська етнологія», «Етносоціальні дослідження в етнології», «Культурологія» та ін.

Навчальна дисципліна складається з 5-ти кредитів.

Програмні результати навчання:

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Глибокі знання в межах спеціалізації з позначенням новацій останнього часу;

ПРН 3. Професійні норми в галузі історії та етнології;

ПРН 4. Основні етапи наукового пошуку в галузі історії та етнології та завдання кожного з них;

ПРН 5. Теорію й практики критичного осмислення уявлень про минуле у суспільстві, правила побудови наукових гіпотез.

ПРН 6. Основні теоретичні та методологічні проблеми сучасної етнологічної науки;

ПРН 7. Зв'язок та різницю між історичними фактами у джерелі та історіографічними фактами у науковій літературі;

ПРН 10. Пояснювати взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, оцінювати альтернативні варіанти інтерпретації основних тенденцій та особливостей історичного розвитку людства у певні історичні періоди;

ПРН 11. Аналізувати взаємозв'язки між позицією професійного етnologa та пануючими у суспільстві поглядами на минуле;

ПРН 15. Аналізувати явища та процеси світової етнології з урахуванням сучасних теорій суспільного розвитку;

ПРН 16. Визначати інформаційний потенціал конкретних етнологічних джерел при вирішенні певної наукової проблеми;

ПРН 22. Визначати вплив на хід та результати дослідження традицій певних наукових шкіл;

ПРН 23. Узагальнювати результати власного дослідження;

ПРН 24. Аргументувати зв'язок теми обраного наукового проекту з пріоритетними напрямками розвитку світової науки.

1. 3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

ЗК 1. Здатність до цілеспрямованого накопичування знання, самостійного пошуку та опрацювання інформації;

ЗК 2. Вміння організовувати творчі колективи з метою розв'язання комплексних міжпредметних проблем;

ЗК 3. Здатність застосовувати набуті знання та навички у практичних ситуаціях, виявляючи ініціативу та підприємливість;

ЗК 4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації;

ЗК 5. Здатність взаємодіяти з представниками інших професійних груп гуманітарної сфери.

II. Фахові:

ФК 1. Здатність виявляти та опрацьовувати історичні джерела різних видів, аналізувати наукові тексти та узагальнювати цю інформацію;

ФК 2. Здатність здійснювати історичні дослідження з визначеної тематики, в тому числі використовуючи методологічний інструментарій інших гуманітарних наук, застосовуючи інформаційно-комунікативні технології та інформаційні бази даних;

ФК 4. Здатність брати участь у дискусії з певної наукової проблеми, у різних формах;

ФК 5. Здатність відрізняти специфіку у підходах до вирішення проблем в галузі історії та археології представників різних наукових напрямів та шкіл, критично осмислювати новітні досягнення історичної науки.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

Тема 1. Основні тенденції розвитку світової етнологічної науки у XIX – перших десятиліттях XX ст.

Тема 2. Харківська школа етнографічно-фольклористичних досліджень

Тема 3. Дослідження традиційної культури та народної творчості українців етнологами Київської школи.

Тема 4. Теоретичні підходи до вивчення етногенезу, психологічних та антропологічних особливостей українців на рубежі XIX – XX ст.

Тема 5. Михайло Грушевський – засновник етнологічної школи генетичної соціології

Тема 6. Теоретико-методологічні пошуки в українській етнології другої половини 20-х рр. XX ст.

Тема 7. Порівняльно-етнологічні дослідження в українській науці 20-х рр. XX ст.

Тема 8. Теоретико-методологічні підвалини української етнології у контексті розвитку світової етнологічної думки.

Програма навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Кредит 1. Тенденції розвитку вітчизняної етнологічної науки

Тема 1. Основні тенденції розвитку світової етнологічної науки у XIX – перших десятиліттях XX ст.

Перша наукова школа у європейській етнології – міфологічна школа німецького філософа Ф. В. Й. фон Шеллінга. Німецькі романтики – Якоб та Вільгельм Грімми. Натурміфологічні погляди М. Мюллера. Виникнення антропологічної школи. Теорія еволюції Ч. Дарвіна. Концепція еволюції Герберта Спенсера. Наукова творчість Дж. Фрезера.

Кредит 2. Харківська та Київська школа досліджень етнографічно-фольклористичних досліджень

Тема 2. Харківська школа етнографічно-фольклористичних досліджень

М. Костомаров – один із перших вітчизняних дослідників із застосування сучасних теоретико-методологічних підходів до вивчення традиційної культури українців. Науковий світогляд М. Костомарова. Діяльність О. Потебні в розвитку етнологічних та фольклористичних дослідженнях у Харківському університеті. Праці М. Сумцова. Літературознавець та фольклорист М. Хаганський.

Тема 3. Дослідження традиційної культури та народної творчості українців етнологами Київської школи.

Методологічні підходи міфологічної школи на українському матеріалі І. Нечуй-Левицького. Діяльність Етнографо-статистичної експедиції в Західноруський край. Діяльність Південно-Західного відділу Російського географічного товариства, його роль у формуванні вітчизняної науки. Діяльність П. Чубинського в українській етнології XIX ст. Українські історичні пісні з коментарями та аналітичним опрацюванням зібраного матеріалу М. Драгоманова та В. Антоновича. Праця Миколи Зібера та його науковий

метод. Ф. Вовк і його класичний еволюціоністський підхід у дослідженнях традиційної культури українців.

Кредит 3. Становлення та розвиток етнологічної української школи генетичної соціології

Тема 4. Теоретичні підходи до вивчення етногенезу, психологічних та антропологічних особливостей українців на рубежі XIX – XX ст.

Еволюціоністська концепція. Формування палеоетнологічного напрямку досліджень. Проблема походження українського народу, його етногенезу та соціокультурних особливостей. Ідеї М. Костомарова, В. Антоновича та аналіз їх праць і поглядів. Уявлення про погляди М. Драгоманова про етнічну групу, етнічність. Підхід про націю та народність в працях К. Михальчука. Праці Ф. Вовка – нова сторінка у розвитку української науки з етнографії, палеоетнології, археології. Погляди Ф. Вовка, та розуміння його наукової позиції.

Тема 5. Михайло Грушевський – засновник етнологічної школи генетичної соціології

Монументальна українознавча діяльність М. Грушевського – важливий етап у становленні української історичної науки і культури. Етнографічні дослідження Грушевського у Львові. Власні етнологічні студії. Погляди М. Грушевського та діяльність в Науковому товаристві ім. Т.Г. Шевченка. Основні праці Грушевського з етнології – «Початки громадянства», «Історія української літератури». Система соціально-антропологічних поглядів М. Грушевського. Ранні форми релігійних уявлень в баченні Грушевського. Діяльність та роль М. Грушевського у процесі інтеграції української етнології до світової науки.

Кредит 4. Українська етнологія в 20-х рр. XX ст..

Тема 6. Теоретико-методологічні пошуки в українській етнології другої половини 20-х рр. XX ст.

Розробка теоретико-методологічних проблем етнології в часописах. Стаття Поля Ріве про походження людини. Публікації рецензій на закордонні етнологічні видання. Видатний український етномузикознавець К. Квітка та його нарис історії дослідження музичної етнографії. Методологічне питання етнології у працях М.С. Грушевського. Праці Євгена Кагарова. Стан етнології у західноєвропейських країнах в статті Катерини Грушевської. Розвідка Я. Когана.

Тема 7. Порівняльно-етнологічні дослідження в українській науці 20-х рр. XX ст.

Новітні теоретико-методологічні концепції К.М. Грушевської. К. Копержинський та його публікації. Праці Я. Ковальчука. Тематика світоглядних уявлень К. Штепи та порівняльний метод у працях. Елементи психоаналітичної методології з застосуванням порівняльного методу В. Петрова. Наукові праці українських етнологів 1920-х рр.

Кредит 5. Теоретико-методологічні напрацювання західноєвропейської науки.

Тема 8. Теоретико-методологічні підвалини української етнології у контексті розвитку світової етнологічної думки.

Розвиток етнологічної науки у Великій Британії, Франції, Німеччині та США. Німецька міфологічна школа. Теоретико-методологічні напрацювання західноєвропейської науки – українських науковців М. Драгоманова, М. Лисенка, Ф. Вовка, Г. Павлуцького, К. Широцького, К. Грушевської, Є. Кагарова. Міфологічні школи. Концепція класичного еволюціонізму. Діяльність М.С. Грушевського.

Заочна форма навчання

Кредит 1. Тенденції розвитку вітчизняної етнологічної науки

Тема 1. Основні тенденції розвитку світової етнологічної науки у XIX – перших десятиліттях XX ст.

Перша наукова школа у європейській етнології – міфологічна школа німецького філософа Ф. В. Й. фон Шеллінга. Німецькі романтики – Якоб та Вільгельм Грімм.

Натурміфологічні погляди М. Мюллера. Виникнення антропологічної школи. Теорія еволюції Ч. Дарвіна. Концепція еволюції Герберта Спенсера. Наукова творчість Дж. Фрезера.

Кредит 2. Харківська та Київська школа досліджень етнографічно-фольклористичних досліджень

Тема 2. Харківська та Київська школа етнографічно-фольклористичних досліджень

М. Костомаров – один із перших вітчизняних дослідників із застосування сучасних теоретико-методологічних підходів до вивчення традиційної культури українців. Науковий світогляд М. Костомарова. Діяльність О. Потебні в розвитку етнологічних та фольклористичних дослідженнях у Харківському університеті. Праці М. Сумцова. Літературознавець та фольклорист М. Хаганський.

Методологічні підходи міфологічної школи на українському матеріалі І. Нечуй-Левицького. Діяльність Етнографо-статистичної експедиції в Західноруський край. Діяльність Південно-Західного відділу Російського географічного товариства, його роль у формуванні вітчизняної науки. Діяльність П. Чубинського в українській етнології ХІХ ст. Українські історичні пісні з коментарями та аналітичним опрацюванням зібраного матеріалу М. Драгоманова та В. Антоновича. Праця Миколи Зібера та його науковий метод. Ф. Вовк і його класичний еволюціоністський підхід у дослідженнях традиційної культури українців.

Кредит 3. Становлення та розвиток етнологічної української школи генетичної соціології

Тема 3. Теоретичні підходи до вивчення етногенезу, психологічних та антропологічних особливостей українців на рубежі ХІХ – ХХ ст.

Еволюціоністська концепція. Формування палеоетнологічного напрямку досліджень. Проблема походження українського народу, його етногенезу та соціокультурних особливостей. Ідеї М. Костомарова, В. Антоновича та аналіз їх праць і поглядів. Уявлення про погляди М. Драгоманова про етнічну групу, етнічність. Підхід про націю та народність в працях К. Михальчука. Праці Ф. Вовка – нова сторінка у розвитку української науки з етнографії, палеоетнології, археології. Погляди Ф. Вовка, та розуміння його наукової позиції.

Тема 4. Михайло Грушевський – засновник етнологічної школи генетичної соціології

Монументальна українознавча діяльність М. Грушевського – важливий етап у становленні української історичної науки і культури. Етнографічні дослідження Грушевського у Львові. Власні етнологічні студії. Погляди М. Грушевського та діяльність в Науковому товаристві ім. Т.Г. Шевченка. Основні праці Грушевського з етнології – «Початки громадянства», «Історія української літератури». Система соціально-антропологічних поглядів М. Грушевського. Ранні форми релігійних уявлень в баченні Грушевського. Діяльність та роль М. Грушевського у процесі інтеграції української етнології до світової науки.

Кредит 4. Українська етнологія в 20-х рр. ХХ ст..

Тема 5. Теоретико-методологічні пошуки та порівняльно-етнологічні дослідження в українській етнології другої половини 20-х рр. ХХ ст.

Розробка теоретико-методологічних проблем етнології в часописах. Стаття Поля Ріве про походження людини. Публікації рецензій на закордонні етнологічні видання. Видатний український етномузикознавець К. Квітка та його нарис історії дослідження музичної етнографії. Методологічне питання етнології у працях М.С. Грушевського. Праці Євгена Кагарова. Стан етнології у західноєвропейських країнах в статті Катерини Грушевської. Розвідка Я. Когана.

Новітні теоретико-методологічні концепції К.М. Грушевської. К. Копержинський та його публікації. Праці Я. Ковальчука. Тематика світоглядних уявлень К. Штепи та

порівняльний метод у працях. Елементи психоаналітичної методології з застосуванням порівняльного методу В. Петрова. Наукові праці українських етнологів 1920-х рр.

Кредит 5. Теоретико-методологічні напрацювання західноєвропейської науки.

Тема 6. Теоретико-методологічні підвалини української етнології у контексті розвитку світової етнологічної думки.

Розвиток етнологічної науки у Великій Британії, Франції, Німеччині та США. Німецька міфологічна школа. Теоретико-методологічні напрацювання західноєвропейської науки – українських науковців М. Драгоманова, М. Лисенка, Ф. Вовка, Г. Павлуцького, К. Широцького, К. Грушевської, Є. Кагарова. Міфологічні школи. Концепція класичного еволюціонізму. Діяльність М.С. Грушевського.

3. Структура навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усьо го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	сп
1	2	3	4	5	6	7
I семестр						
Кредит 1. Тенденції розвитку вітчизняної етнологічної науки						
Тема 1. Основні тенденції розвитку світової етнологічної науки у XIX – перших десятиліттях XX ст.	30	4	2			26
Усього:	30	4	2			26
Кредит 2. Харківська та Київська школа етнологічних та фольклористичних досліджень						
Тема 2. Харківська школа етнографічно-фольклористичних досліджень	15	2	4			9
Тема 3. Дослідження традиційної культури та народної творчості українців етнологами Київської школи	15	4	2			9
Усього:	30	6	6			18
Кредит 3. Становлення та розвиток етнологічної української школи генетичної соціології						
Тема 4. Теоретичні підходи до вивчення етногенезу, психологічних та антропологічних особливостей українців на рубежі XIX – XX ст.	15	4	4			7
Тема 5. Михайло Грушевський – засновник етнологічної школи генетичної соціології	15	4	2			9
Усього:	30	8	6			16
Кредит 4. Українська етнологія в 20-х рр. XX ст.						
Тема 6. Теоретико-методологічні пошуки в українській етнології другої половини 20-х рр. XX ст.	15	2	4			9
Тема 7. Порівняльно-етнологічні дослідження в українській науці 20-х ст.. XX ст.	15	2	4			9
Усього:	30	4	8			18
Кредит 5. Теоретико-методологічні напрацювання західноєвропейської науки						
Тема 8. Теоретико-методологічні підвалини української етнології у контексті розвитку	30	2	4			24

світової етнологічної думки						
Усього:	30	2	4			24
Усього годин за курс:	150	24	26			100

Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усьо го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7
I семестр						
Кредит 1. Тенденції розвитку вітчизняної етнологічної науки						
Тема 1. Основні тенденції розвитку світової етнологічної науки у XIX – перших десятиліттях XX ст.	30	2				28
Усього:	30	2				28
Кредит 2. Харківська та Київська школа етнологічних та фольклористичних досліджень						
Тема 2. Харківська та Київська школа етнографічно-фольклористичних досліджень	30		2			28
Усього:	30		2			28
Кредит 3. Становлення та розвиток етнологічної української школи генетичної соціології						
Тема 3. Теоретичні підходи до вивчення етногенезу, психологічних та антропологічних особливостей українців на рубежі XIX – XX ст.	15	2	2			11
Тема 4. Михайло Грушевський – засновник етнологічної школи генетичної соціології	15		2			13
Усього:	30	2	4			24
Кредит 4. Українська етнологія в 20-х рр. XX ст.						
Тема 5. Теоретико-методологічні пошуки та порівняльно-етнологічні дослідження в українській етнології другої половини 20-х рр. XX ст.	30	2	2			26
Усього:	30	2	2			26
Кредит 5. Теоретико-методологічні напрацювання західноєвропейської науки						
Тема 6. Теоретико-методологічні підвалини української етнології у контексті розвитку світової етнологічної думки.	30		2			28
Усього:	30		2			28
Усього годин за курс:	150	6	10			134

4. Теми лекційних занять

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Кредит 1. Тенденції розвитку вітчизняної етнологічної науки	
1.	Тема 1. Основні тенденції розвитку світової етнологічної науки у XIX – перших десятиліттях XX ст	4

	Кредит 2. Харківська та Київська школа етнологічних та фольклористичних досліджень	
2.	Тема 2. Харківська школа етнографічно-фольклористичних досліджень	2
3.	Тема 3. Дослідження традиційної культури та народної творчості українців етнологами Київської школи	4
	Кредит 3. Становлення та розвиток етнологічної української школи генетичної соціології	
4.	Тема 4. Теоретичні підходи до вивчення етогенезу, психологічних та антропологічних особливостей українців на рубежі XIX – XX ст.	4
5.	Тема 5. Михайло Грушевський – засновник етнологічної школи генетичної соціології .	4
	Кредит 4. Наукові праці українських етнологів 1920-х рр	
6.	Тема 6. Теоретико-методологічні пошуки в українській етнології другої половини 20-х рр. XX ст.	2
7.	Тема 7. Порівняльно-етнологічні дослідження в українській науці 20-х ст.. XX ст..	2
	Кредит 5. Теоретико-методологічні напрацювання західноєвропейської науки	
8.	Тема 8. Теоретико-методологічні підвалини української етнології у контексті розвитку світової етнологічної думки	2
	Усього:	24

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Кредит 1. Тенденції розвитку вітчизняної етнологічної науки	
1.	Тема 1. Основні тенденції розвитку світової етнологічної науки у XIX – перших десятиліттях XX ст	2
	Кредит 2. Харківська та Київська школа етнологічних та фольклористичних досліджень	
2.	Тема 2. Харківська та Київська школа етнографічно-фольклористичних досліджень	
	Кредит 3. Становлення та розвиток етнологічної української школи генетичної соціології	
3.	Тема 3. Теоретичні підходи до вивчення етогенезу, психологічних та антропологічних особливостей українців на рубежі XIX – XX ст.	2
4.	Тема 4. Михайло Грушевський – засновник етнологічної школи генетичної соціології .	
	Кредит 4. Українська етнологія в 20-х рр. XX ст.	
5.	Тема 5. Теоретико-методологічні пошуки та порівняльно-етнологічні дослідження в українській етнології другої половини 20-х рр. XX ст.	2
	Кредит 5. Теоретико-методологічні напрацювання західноєвропейської науки	
6.	Тема 6. Теоретико-методологічні підвалини української етнології у контексті розвитку світової етнологічної думки	
	Усього:	6

5. Теми практичних занять Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Кредит 1. Тенденції розвитку вітчизняної етнологічної науки	
1.	Тема 1. Основні тенденції розвитку світової етнологічної науки у XIX – перших десятиліттях XX ст	2
	Кредит 2. Харківська та Київська школа етнологічних та фольклористичних досліджень	
2.	Тема 2. Харківська школа етнографічно-фольклористичних досліджень	4
3.	Тема 3. Дослідження традиційної культури та народної творчості українців етнологами Київської школи	2
	Кредит 3. Становлення та розвиток етнологічної української школи генетичної соціології	
4.	Тема 4. Теоретичні підходи до вивчення етногенезу, психологічних та антропологічних особливостей українців на рубежі XIX – XX ст.	4
5.	Тема 5. Михайло Грушевський – засновник етнологічної школи генетичної соціології	2
	Кредит 4. Українська етнологія в 20-х рр. XX ст.	
6.	Тема 6. Теоретико-методологічні пошуки в українській етнології другої половини 20-х рр. XX ст.	4
7.	Тема 7. Порівняльно-етнологічні дослідження в українській науці 20-х ст. XX ст.	2
	Кредит 5. Теоретико-методологічні напрацювання західноєвропейської науки	
8.	Тема 8. Теоретико-методологічні підвалини української етнології у контексті розвитку світової етнологічної думки	4
	Усього:	26

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Кредит 2. Харківська та Київська школа етнологічних та фольклористичних досліджень	
1.	Тема 2. Харківська та Київська школа етнографічно-фольклористичних досліджень	2
	Кредит 3. Становлення та розвиток етнологічної української школи генетичної соціології	
2.	Тема 3. Теоретичні підходи до вивчення етногенезу, психологічних та антропологічних особливостей українців на рубежі XIX – XX ст.	2
3.	Тема 4. Михайло Грушевський – засновник етнологічної школи генетичної соціології	2
	Кредит 4. Українська етнологія в 20-х рр. XX ст.	
4.	Тема 5. Теоретико-методологічні пошуки в українській етнології другої половини 20-х рр. XX ст.	2
	Кредит 5. Теоретико-методологічні напрацювання західноєвропейської науки	
5.	Тема 6. Теоретико-методологічні підвалини української етнології у контексті розвитку світової етнологічної думки	2
	Усього::	10

6. Лабораторні заняття

Робочим планом не передбачено

**7. Самостійна робота
Денна форма навчання**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Кредит 1. Тенденції розвитку вітчизняної етнологічної науки	
1.	Тема 1. Основні тенденції розвитку світової етнологічної науки у XIX – перших десятиліттях XX ст.	26
	Кредит 2. Харківська та Київська школа етнологічних та фольклористичних досліджень	
2.	Тема 2. Харківська школа етнографічно-фольклористичних досліджень	9
3.	Тема 3. Дослідження традиційної культури та народної творчості українців етнологами Київської школи	9
	Кредит 3. Становлення та розвиток етнологічної української школи етномистецтвознавства та генетичної соціології	
4.	Тема 4. Теоретичні підходи до вивчення етогенезу, психологічних та антропологічних особливостей українців на рубежі XIX – XX ст.	7
5.	Тема 5. Михайло Грушевський – засновник етнологічної школи генетичної соціології	9
	Кредит 4. Українська етнологія в 20-х рр. XX ст.	
6.	Тема 6. Теоретико-методологічні пошуки в українській етнології другої половини 20-х рр. XX ст.	9
7.	Тема 7. Порівняльно-етнологічні дослідження в українській науці 20-х ст.. XX ст.	9
	Кредит 5. Теоретико-методологічні напрацювання західноєвропейської науки	
8.	Тема 6. Теоретико-методологічні підвалини української етнології у контексті розвитку світової етнологічної думки	24
	Усього:	100

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Кредит 1. Тенденції розвитку вітчизняної етнологічної науки	
1.	Тема 1. Основні тенденції розвитку світової етнологічної науки у XIX – перших десятиліттях XX ст.	28
	Кредит 2. Харківська та Київська школа етнологічних та фольклористичних досліджень	
2.	Тема 2. Харківська та Київська школа етнографічно-фольклористичних досліджень	28
	Кредит 3. Становлення та розвиток етнологічної української школи етномистецтвознавства та генетичної соціології	
5.	Тема 4. Теоретичні підходи до вивчення етогенезу, психологічних та антропологічних особливостей українців на рубежі XIX – XX ст.	11
7.	Тема 5. Михайло Грушевський – засновник етнологічної школи генетичної соціології	13
	Кредит 4. Українська етнологія в 20-х рр. XX ст.	
9.	Тема 6. Теоретико-методологічні пошуки та порівняльно-	26

	етнологічні дослідження в українській етнології другої половини 20-х рр. ХХ ст.	
	Кредит 5. Теоретико-методологічні напрацювання західноєвропейської науки	26
	Усього:	134

8. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Підготовка індивідуального науково-дослідного завдання:

Опрацювати етнографічні джерела та виділити наукові школи в українській етнології на початку ХХ ст.

Основне завдання цього виду діяльності – навчити студентів класифікувати історичні джерела з метою реалізації конкретних науково-дослідницьких проектів; інтерпретувати інформацію з різноманітних джерел, аналізувати відмінності в історіографічних поглядах різних періодів та у різних контекстах.

Загальні вимоги до виконання індивідуального завдання:

1) Завдання друкується на одній стороні білого паперу формату А4 14-тим шрифтом з полуторним інтервалом. Поля при друкуванні тексту: ліве – 3 мм, праве - 1 мм, верхнє та нижнє - 20 мм.

2) Структура індивідуального завдання:

- титульна сторінка;
- зміст;
- основна частина;
- список використаних джерел;
- додатки (за наявності).

3) За змістом індивідуальне завдання має складатися з трьох розділів.

4) Обсяг індивідуального завдання не повинен перевищувати 30 сторінок (не враховуючи додатків).

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за якісно виконане індивідуальне науково-дослідне завдання складає 20 балів.

За структурними складовими індивідуального завдання бали розподіляються таким чином:

- теоретична частина – 3 бали (по одному балу за кожен складову теоретичної частини);
- аналітична частина – 8 балів, з них:
  - методика з розвитку та сучасного стану СІД – 2 бали;
- обґрунтованість висновків – 3 бали;
- оформлення з дотриманням вимог, що висуваються, та логічність викладення матеріалу – 2 бали;
- захист індивідуального завдання – 2 бали.

• 9. Форми роботи та критерії оцінювання

- Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

• Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ЄКТС	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю

Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних завдань, уміння самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

- Завданням підсумкового контролю (КР, залік) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу модуля.
- **Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:**
- **Студенту виставляється відмінно.** Знання студента є глибокими, міцними, системними. Студент вміє аргументовано висловлює свої думки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі, має тверді методичні навички для якісного проведення заняття із загальновійськової підготовки.
- **Студенту виставляється дуже добре.** Студент володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, робити висновки, самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, має достатні методичні навички для якісного проведення заняття із загальновійськової підготовки.
- **Студенту виставляється добре.** Студент володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, робити висновки, виправляти допущені помилки. Має певні методичні навички, що не потребують контролю викладача під час проведення заняття.
- **Студенту виставляється достатньо.** Студент відтворює основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, виконує завдання за зразком.
- **Студенту виставляється мінімальний задовільно.** Студент володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно, має початкові уявлення про предмет, недостатньо тверді методичні навички, що потребує контролю з боку викладача під час проведення заняття.
- Оцінка за виконання індивідуального науково-дослідного завдання, завдань самостійної роботи виставляється з урахуванням таких параметрів:
- Кількість балів у кінці семестру повинна складати від 250 до 500 балів (за 5 кредитів), тобто сума балів за виконання усіх завдань.
- Відповідний розподіл балів, які отримують студенти за 5 крд.

Поточне оцінювання та самостійна робота								КР	Накопичувальні бали/ Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	50	500/ 100
100	50	50	50	50	50	50	50		

- ***Примітка.** Коефіцієнт для іспиту – 0,6. Іспит оцінюється в 40 б.

• 10. Засоби діагностики

- **Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є:** завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи (зокрема есе, реферати), презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.
Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінювання.

• 11. Методи навчання

- Дисципліна передбачає використання традиційних, активних та інтерактивних методів навчання (дебати, мозковий штурм, лекції з використанням інтерактиву, методи оцінювання і самооцінювання, планування та інші).
- З-поміж традиційних методів використовуються:
- 1). Пояснювально-ілюстративний метод – студенти отримують знання на лекції, з навчальної або методичної літератури в "готовому" вигляді. Сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, студенти залишаються в рамках репродуктивного (відтворюючого) мислення. Застосовується для передачі великого масиву інформації.
- 2). Метод проблемного викладу – використовуючи різноманітні джерела й засоби, викладач, перш ніж викладати матеріал, ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім, розкриваючи систему доказів, порівнюючи точки зору, різні підходи, показує спосіб рішення поставленого завдання.
- 3). Частково-пошуковий, або евристичний, метод – організація активного пошуку рішення висунутих у навчанні (або самостійно сформульованих) пізнавальних завдань або під керівництвом педагога, або на основі евристичних програм і вказівок. Процес мислення набуває продуктивного характеру, але при цьому поетапно направляється й контролюється викладачем або самими студентами на основі роботи над програмами і навчальними посібниками. Найчастіше застосовується на семінарах.
- 4). Дослідницький метод – після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань і короткого усного або письмового інструктажу студенти самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й вимірювання й виконують інші дії пошукового характеру. Ініціатива, самостійність, творчий пошук проявляються в дослідницькій діяльності найбільше повно.
- Серед активних методів використовуються такі:
- 1). Практичні вправи, у процесі виконання яких студенти моделюють свої дії у різних навчальних і виховних ситуаціях майбутньої професійної діяльності;
- 2). Аналіз конкретних ситуацій як індивідуально, так і в малих навчальних групах (6-8 осіб), у ході розбору яких студенти не тільки вчать формулювати проблеми й ухвалювати рішення щодо них, але й виробляють ряд важливих навичок в області міжособистісної комунікації, групової роботи й лідерства;
- 3). Робота в малих навчальних групах, у ході якої студенти виконують практичні вправи, розбирають конкретні ситуації, готують групові проекти й беруть участь у ділових іграх; така робота допомагає студентам освоювати рольову поведінку, учитися ефективному спілкуванню й обміну досвідом, виробляти лідерські якості.
- Крім того вивчення курсу базується на використанні комунікативних методів, що охоплюють методи й процедури контакту студента з безпосереднім джерелом знань (викладачем методики, вчителем етики, керівником педпрактики та ін.).
- Комунікативні методи поділяються на пасивні й активні: у перших провідна роль належить викладачеві методики, вчителю етики (студент лише фіксує зміст лекції, протоколює дії вчителя й учнів тощо); в активних методах ініціатива належить студентові, який активно контактує з викладачем методики, вчителем етики (активні методи поділяються на групові (мозковий штурм, круглий стіл, ділові ігри) та індивідуальні методи (інтерв'ювання, вільний діалог, експертні ігри)).
- Активно використовуються текстологічні методи, що включають методи набуття знань із фахових документів (навчальних планів і програм, методичних листів МОН України тощо) і фахової літератури (монографій, підручників, навчальних посібників, методичних рекомендацій, науково-методичних статей тощо).

• 12. Рекомендована література

• **Базова**

- *Борисенко В.* З історії української етнології // Українська етнологія : Навчальний посібник / За ред. В. Борисенко. - К. : Либідь, 2007. - С. 70-92.
- *Хрящевська Л.М.* Етнологія України: теоретико-методологічні здобутки у контексті розвитку світової етнологічної думки: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів // Електрон. дані. – Миколаїв: Видавничий дім «Гельветика», 2017. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см. – 220 с. ISBN 978-966-916-328-8
- *Антонюк О. В.* Методологічні засади культурології як науки: проблеми становлення та розвитку // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Науковий журнал. - 2008. - № 1. - С. 17-28.
- *Афанас'єв В.* Дослідник українського мистецтва Григорій Павлуцький // Народна творчість та етнографія. - 2003. - № 4. - С. 13-22.
- *Баженів Л.* Володимир Антонович - один із фундаторів української наукової історичної регіоналістики (до 100-річчя із дня смерті визначного вченого) // Регіональна історія України: 36. наук. праць. - 2008. - Вип. 2. - С. 215-222.
- *Бичук І. О.* Основи соціальності крізь призму праці Михайла Грушевського «Початки громадянства: Генетична соціологія» / І. О. Бичук // Гілея: Науковий вісник. Збірник наукових праць. - 2010. - Вип. 37. - С. 260-272.
- *Білодід В.* Демократична нація. В. Антонович про провідну етнонаціональну ідею українців // Проблеми теорії ментальності. - К.: Наук. думка, 2006. - С. 350-369.
- *Воловик В.* Географічне трактування концепції культури / Володимир Воловик // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія: географія. - Тернопіль: СМП «Тайп». - № 2 (випуск 28). - 2010. - С. 39-45.
- *Воропаєва Т.* Етнопсихологічні аспекти у творчості М. Грушевського / Тетяна Воропаєва // Михайло Грушевський-науковець і політик у контексті сучасності: 36. наук. пр. / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Центр українознавства / В. І. Сергійчук (заг. ред.). - К. : Українська Видавнича Спілка, 2002. - С. 298-302.
- *Вундт В.* Проблемы психологии народов / Вильгельм Вундт. Пер. с нем. - М.: Академический проект, 2010. - 136 с.
- *Гавриленко Т.* Старші форми економічного побуту на великому лузі. Вівчарство і рибальство / Тодор Гавриленко // Первісне громадянство та його пережитки на Україні. - 1929-1930. - Вип. 3. - Кн. 8. - С. 118-139.
- *Глушко М.* Михайло Грушевський - ініціатор та організатор етнографічних досліджень в НТШ / Михайло Глушко // Народознавчі Зошити. - 2008. - № 1-2. - С. 14-20.
- *Глушко М.* Початки вживання терміна «фольклор» в українській науці та його значення / Михайло Глушко // Вісник Львівського університету. Серія філол. - 2010. - Вип. 43. - С. 117-131.
- *Гнатюк В.* Нарис української міфології / Володимир Гнатюк. - Львів : Інститут народознавства НАН України, 2000. - 263 с.
- *Гнізділова О.* Діяльність наукової школи професора Є. М. Хрикова в галузі управління навчальними закладами / О. Гнізділова // Витоки педагогічної майстерності. Збірник наукових праць. - 2011. - Вип. 8. Ч. 1. - С. 91-97
- *Гомотюк О.* Розвиток наукових знань про Україну та українців у контексті історіографії (90-і рр. XIX - перша третина XX ст.) / Оксана Гомотюк // Україна-Європа-Світ. Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Історія, міжнародні відносини / Гол. ред. Л. М. Алексієвець. - Тернопіль: Вид-во ТИПУ ім. В. Гнатюка, 2011. - Вип. 5. У 2 ч. - Ч. 2. - С. 215-223.
- *Горленко В., Кирчів Р.* Історія української етнографії / Володимир Горленко, Роман Кирчів. - К.: ПоліграфКончалтінг, 2005. - 400 с.

- *Горленко В.Ф.* Нариси історії української етнографії /В. Ф. Горленко - К.: Наукова думка, 1964. - 248 с.
- *Грбавь І. Э.* История русского искусства. Т. 1 (в 2 кн.). История архитектуры / И. Э. Грбавь. - М. : Издательство И. Кнебеля, 1910. – 534 с.
- *Грбовська І.* Дослідження М. Грушевським міфологічного світогляду українського народу крізь призму сучасних досліджень міфу / Ірина Грбовська // Михайло Грушевський-науковець і політик у контексті сучасності: 36. наук. пр. / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Центр українознавства / В. І. Сергійчук (заг. ред.). - К. : Українська Видавнича Спілка, 2002. - С. 293-297.
- *Гримич М.* Метод, методика та методологія в сучасній етнологічній науці /М. Гримич // Етнічна історія народів Європи. 2006. - Випуск 21. - С. 5-9.
- *Гринченко Б. Д.* Из уст народа. Малорусские рассказы, сказки и пр. / Борис Еринченко. - Чернигов : Земская Типография, 1901. - 488 с.
- *Гринченко Б. Д.* Литература украинского фольклора. 1777-1900. Опыт библиографического указателя / Борис Еринченко. - Чернигов : Земская Типография, 1901. - 317 с.
- *Грінченко Б. Д., Вовк Ф. К.* Листування Б. Ерінченко - Ф. Вовк / Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України. Запорізьке відділення; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / В.І. Наулко (упоряд.). - Запоріжжя : РА “Тандем-У”, 2001. - 52 с.

Допоміжна

- *Нагірняк О.* Нариси з історії українознавства у Наддніпрянській Україні (остання чверть ХІХ ст. - 1917 р.) - К.: ПП Сергійчук М.І., 2007. - 652 с.
- *Надольська В. В.* Етнологія: термінологічно-понятійний довідник / Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Іст. ф-т. - Луцьк : РВВ “Вежа” Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2009. - 242 с.
- *Наконечна Т. Ю.* Наукова школа як фактор розвитку економічної науки// Український соціум. - 2010. - № 2. - С. 123-132.
- *Нечуй-Левицький І.* Світогляд українського народу: Ескіз української міфології - К. : Обереги, 2003. - 144 с.
- *Носів А. З.* Матеріали до антропології України. Українці Поділля ... // Етнографічний вісник. - К., 1927. - Кн. 5. - Т. III. - С. 94-117.
- *Носов А.* До антропології кримських татар (Відбиток з журналу Антропологія) - К.: Б.в., 1929. - 69 с.
- *Остапенко О.* Наукова спадщина Павла Чубинського: вивчення і збереження // Етнічна історія народів Європи. - 2000. - Випуск 4. - С. 97-102.
- *Павлович Ю.* Фінляндія 1905-1910: Альбом /Упоряд. В. Борисенко, В. Пилипенко, М. Хаутала. - К.: Слово, 2001. - 64 с.
- *Павлуцкий Г.* Древности Украины. Деревянные и каменные храмы - Вып. 1. - К. : Издание Императорского Московского Археологического общества. Тип. С. В. Кульженко, 1905. - 124 с.
- *Павлуцкий Г.* Творчество Растрелли в области церковного зодчества - К., 1912. - 14 с.: Відб.: Искусство. - 1912. - № 1-2.
- *Парахіна М. Б.* Внесок наукових товариств при ВУАН у розвиток етнологічних досліджень у 20-х - на початку 30-х років ХХ ст. // Український історичний журнал. - 2002. - № 6. - С. 32 - 41.
- *Парахіна М. Б.* Роль видавничої і науково-інформаційної діяльності Всеукраїнської Академії наук у розвитку етнології в 20-30 роки ХХ ст. // Бібліотечний вісник. - 2002. - № 5. - С. 40-
- *Парахонський Б. О.* Методологічні аспекти культурології - Магістеріум. - 2000. -

Вип. 5. Культурологія. - С. 4-11.

- *Пахарева О. С.* Французько-російське наукове співробітництво в галузі антропології у другій половині XIX - на початку XX ст.: автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.02 // Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. - К., 2009. - 17 с.
- *Пашковська Г. В.* Формування норм української мови. Концепція Івана Нечуя-Левицького / За ред. Ю. Л. Мосенкіса. - К.; Умань: Б. в., 2010. - 212 с.
- *Петров В.* Вірування в вихор і чорна хвороба // Етнографічний вісник. - К., 1926. - Кн. 3. - С. 102-116.
- *Петров В.* Місце фольклору в краєзнавстві // Етнографічний вісник. - К., 1925. - Кн. 1. - С. 12-21.
- *Петров В.* Мітологема "сонця" в укр. нар. віруваннях та візантійсько-гелліністичний культурний цикл // Етнографічний вісник. - К., 1927. - Кн. 4. - С. 88-119.
- *Петров В.* Нові українські легенди про походження лихих жінок // Етнографічний вісник. - К., 1928. - Кн. 6. - С. 55-66.
- *Пилитук С.* "Шукання в орієнті": міграційна школа у рецепції Івана Франка // Українське літературознавство. - 2010. - Вип. 72. - С. 227-238.
- *Підгорна Л. М.* Романтична концепція у фольклористичній діяльності Миколи Костомарова // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 6. Історичні науки. Вип. 6. - К., 2008. - С. 143-147.
- *Полонська-Василенко Н. Д.* Українська Академія наук : Нарис історії / Н. Д. Полонська-Василенко. - К.: Наук. думка, 1993. - 416 с.
- *Попов П. М.* Костомаров як фольклорист і етнограф - К. : Наукова думка, 1968. - 113 с.
- *Попова О., Свирид А.* Герої казок братів Ерімм як прецедентні феномени // Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія Філологічні науки (мовознавство): збірник наукових праць - 2009. - №81(3). - С. 397-401.
- *Потебня А. А.* О некоторых символах в славянской народной поэзии. - Второе издание. Х. : Типографія «Мирный Труд», 1914. - 243 с.
- *Потебня А. А.* Полное собрание трудов: Мысль и язык; подготовка текста Ю. С. Рассказова и О. А. Сычева. Комментарии Ю. С. Рассказова. - М.: Лабиринт, 1999. - 300 с.
- *Потебня А. А.* Собрание трудов. Символ и миф в народной культуре - М. : Лабиринт, 2000. - 480 с.
- *Початки громадянства* (генетична соціологія). М. С. Ерушевський (1865-1937) // Вісник Львівського університету. Серія соціол. - 2010. - Вип. 4. - С. 60-68.
- *Русяєва Т. Г.* До питання еволюціонізму в науці // Вісник національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія. Збірник наукових праць. - 2008. - № 2. - С. 95-99.
- *Савенко В.* Наукова діяльність членів історично-філософської секції НТШ у сфері історії України (1892-1914 рр.) / Віктор Савенко // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / За заг. ред. проф. І. С. Зуляка. - Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2011. - Вип. 1. - С. 53-58.
- *Самойленко О. Г.* Методологія історії та історіографія у науковій спадщині вчених Ніжинської вищої школи (друга пол. XIX - поч. XX ст.): Автореф. дне... канд. іст. наук: 07.00.06 / Олександр Григорович Самойленко; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. - К., 2000. - 19 с.
- *Сафонік Л.* Взаємозв'язок культурної (соціальної) антропології з етнографією, етнологією та соціологією // Вісник Львівського університету. Серія філос. - 2009. -

Вип. 12. - С. 155-162.

- *Сегеда С.* Народознавчі студії Федора Вовка // Університет. Історико-філософський журнал. - 2008. - № 5. - С. 49-59.
- *Сегеда С.* Антропологічний доробок Федора Вовка і сучасна наука // Вісник КНУ імені Тараса Шевченка. Українознавство. - К.: Київський ВГЦ Університет, 2003. - № 7. - С. 5-8.
- *Сегеда С.* Післямова. Антропологічні погляди Федора Вовка й сучасна наука // Наука і суспільство. - 1990. - № 3. - С. 29-32.
- *Сегеда С.* Шукав глибинні витоки народу (до 150-річчя з дня народження Федора Вовка) // Українознавство. Календар-щорічник 2002. - К. : Українська Видавнича Спілка, 2001. - С. 192-193.
- *Сегеда С.* У пошуках предків. Антропологія та етнічна історія України - К.: Наш час, 2012. - 432 с.
- *Ситник К. М.* Геніальний природознавець. До 200-річчя від дня народження Чарльза Дарвіна // Вісник НАН України. - 2009. - № 2. - С. 45-50.
- *Скрипник Г. А.* Народознавча спадщина П. Чубинського з погляду сучасної етнології // Народна творчість та етнографія. - 2009. - № 2. - С. 4-23.
- *Солод Ю.* “Золотий вік старого нашого письменства”: язичницький орнамент // Михайло Грушевський-науковець і політик у контексті сучасності: 36. наук. пр. / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Центр українознавства / В. І. Сергійчук (заг. ред.). - К. : Українська Видавнича Спілка, 2002. - С. 309-313.
- *Стельмах С.* Вчені Київського університету в німецьких університетах (XIX - початок XX ст.) // Етнічна історія народів Європи. 2004. - Випуск 16. - С. 148-152.
- *Стельмах С. П.* Методологія історії // Енциклопедія історії України. - Т.6. - К.: Наукова думка, 2009. - С. 621-627.
- *Степович А.* Новини сербської етнографічної літератури // Етнографічний вісник. - К., 1928. - Кн. 7. - С. 215-217.
- *Сторожук А.* Климент Квітка (людина- педагог- вчений) / Київський держ. ун-т культури і мистецтв / А.І. Іваницький (ред.). - К. : Фенікс, 1998. - 100 с.
- *Сторчай О.* З історії мистецтвознавчої та викладацької діяльності Еригорія Павлуцького // Студії мистецтвознавчі. - 2004. - №1-5. - С. 341-347.
- *Судин Д. Ю.* Соціологічні теорії міфу: основні концепції та їхні представники // Вісник Львівського університету. Серія соціологічна. - 2010. - Вип. 4. - С. 69-76.
- *Тайлор Э.* Миф и обряд в первобытной культуре /Э. Б. Тайлор; пер. с англ. Д. А. Коропчевского. — Смоленск: Русич, 2000. - 624 с.

13. Інформаційні ресурси

<https://www.twirpx.com/file/1364699/>

<https://www.academia.edu/6568818/>